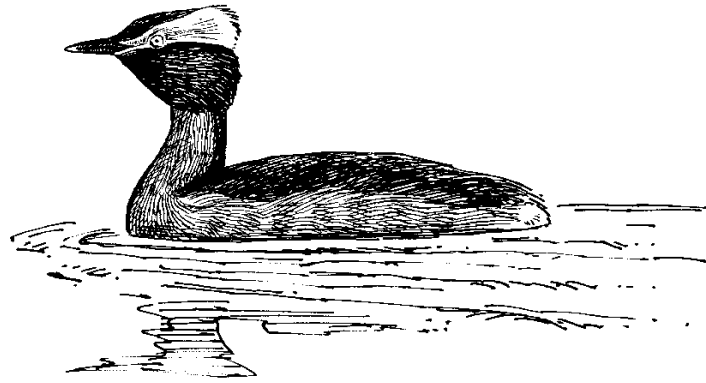

HORNDYKKER I INNLANDET – STATUSRAPPORT FOR ARTEN I 2022

Paul Shimmings

Horndykker i Innlandet – statusrapport for arten i 2022

Strektegning: Trond Haugskott

BirdLife Norge 2023

© BirdLife Norge

E-post: post@birdlife.no

Rapport til: Statsforvalteren i Innlandet

Publikasjonstype: Digitalt dokument (pdf)

Forsidebilde: Horndykker som ruger i kantvegetasjon. Foto: Paul Shimmings

Anbefalt referanse: Shimmings, P. 2023. Horndykker i Innlandet – statusrapport for arten i 2022.
BirdLife Norge-Rapport 2023-7. 30 s.

ISSN: 2703-7665 (elektronisk utg.)

ISBN: 978-82-78-52192-2

SAMMENDRAG

BirdLife Norge har kartlagt forekomsten av horndykker i Innlandet i 2022. Både bakgrunn, metodikk og resultater fra dette arbeidet er oppsummert i denne rapporten.

Horndykker ble funnet i flere kommuner i løpet av hekkesesongen, og BirdLife Norge har estimert bestandsstørrelsen i hver av disse kommunene. Horndykker ble funnet i 14 kommuner i tidligere Hedmark fylke, ved totalt mellom 76-85 lokaliteter. Hekkebestanden i Hedmark er estimert i 2022 til 72-132 par. I tidligere Oppland fylke er det til sammen funnet horndykker i 19 kommuner, ved mellom 47-59 lokaliteter. Hekkebestanden i Oppland ble estimert til 53-103 par i 2022. Dette gir til sammen en bestand på 125-235 par i 2022 for hele Innlandet fylke, fordelt på 124-145 ulike lokaliteter. Både bestandsstørrelse og antall hekkelokaliteter har økt i Innlandet siden den landsdekkende kartleggingen som NOF gjennomførte i 2007. Hoveddelen av bestanden er sentrert rundt Ringsaker og Gjøvik kommuner.

INNHold

Innhold

1.	INNLEDNING.....	3
2.	MATERIAL OG METODE	4
3.	RESULTATER	5
4.	SAMMENLIGNING ANTALL PAR I INNLANDET I 2007 OG I 2022	26
5.	DISKUSJON	29
6.	TAKK.....	29
7.	REFERANSER.....	30

1. INNLEDNING

Horndykker *Podiceps auritus* er en trua art, og er oppført som sårbar (VU) på den siste norske rødlista fra 2021 (Stokke mfl. 2021), og i 2009 publiserte Miljødirektoratet (den gang Direktoratet for naturforvaltning) en handlingsplan for arten. Handlingsplanen har som langsiktig målsetting at horndykkeren skal ha en livskraftig bestand innenfor artens naturlige utbredelsesområde i Norge, som på lang sikt er i størrelsesordenen 1 000 – 1 500 par (Direktoratet for naturforvaltning 2009).

I Europa hekker horndykkeren fra Island og Skottland i vest og østover inn i Russland, med hoveddelen av bestanden konsentrert i Fennoskandia, med en estimert europeisk bestand på 6 400 – 9 200 hekkende par (Keller mfl. 2020).

Den norske bestanden av horndykker ble i 2015 anslått til 650 – 750 par (Shimmings & Øien 2015). Dette er noe lavere enn estimatet fra 2007 på 750 – 850 par (Øien mfl. 2008). Hvorvidt forskjellen mellom disse to estimatene reflekterer en reell bestandsnedgang er vanskelig å si, siden det ikke er gjennomført nye landsdekkende undersøkelser av bestanden siden 2007. Likevel er det dokumentert lokale endringer, blant annet nedgang i Troms og økning i Sør-Norge og i det tidligere fylket Sør-Trøndelag, mens bestanden er regnet som stabil i det tidligere fylket Nord-Trøndelag og i Finnmark (Gjerstad mfl. 2020, Hanssen mfl. 2022, Shimmings & Øien 2015, Shimmings 2018, 2019). I Nordland er det registrert en fordobling i både antall hekkende par og i utbredelse av horndykker (Shimmings 2021).

Regionale og lokale undersøkelser er gjort i store deler av landet. Også i Innlandet fylke er arten overvåket ved enkelte lokaliteter. Det mangler derimot en fullstendig oversikt over status for horndykker i Innlandet i nyere tid. De siste fylkesvise bestandstall for horndykker stammer fra 2007, da estimert til 90-106 par fordelt på 76 kjente lokaliteter (hvorav hhv. 58-65 par ved 50 lokaliteter i tidligere Hedmark fylke og 32-41 par ved 26 lokaliteter i tidligere Oppland fylke).

Etter den landsdekkende kartleggingen i 2007 (Øien mfl. 2008), er det kjent at horndykker hekker i områder som tidligere ikke var i bruk eller ikke kjent i 2007, men det er også lokaliteter som tidligere huset horndykker som nå står tomme (*Artsobservasjoner* 2023).

2. MATERIAL OG METODE

BirdLife Norges medlemmer har hatt en sentral rolle i å skaffe oppdatert kunnskap om horndykkerens status i flere av landets fylker. I 2022 ønsket BirdLife Norge å få kartlagt alle kjente og mulige hekkeplasser for horndykker i Innlandet. For å få til dette ble det skrevet opprop i BirdLife Norges lokaltidsskrifter i Hedmark (*Kornkråka*; Shimmings 2022a) og i Oppland (*Hujon*; Shimmings 2022b), samt opprop på nettsidene til de to fylkeslagene av BirdLife Norge.

Registreringer skulle foregå på lokaliteter der arten har vært rapportert i hekkesesongen de ti foregående årene (2012-2021). Steder der arten tidligere har vært registrert i hekkesesongen skulle prioriteres, og egnede habitater i nærheten av disse lokaliteter som kunne huse horndykker skulle også kontrolleres.

Registreringer ble gjort etter isgangen, og gjerne når parene gikk til hekking. En utfordring er at vegetasjonen begynner å vokse fort rett etter isgangen. Derfor, desto lengre ut i sesongen, jo vanskeligere blir det å finne horndykkere. I slike tilfeller er det avgjørende å kunne kjenne igjen lydene til de voksne, og til tiggelydene til ungene.

Under feltarbeidet ble det registrert antall hekkende par (eller sannsynlig hekkende par) på hver lokalitet. Hekkekriteriene som ble benyttet under registreringene er de samme som brukes i *Artsobservasjoner*. Alle observasjoner gjort i felt ble registrert i *Artsobservasjoner*.

For hver lokalitet ble det notert antall individer, samt hvor mange som ble vurdert å være i par (basert på adferd). Det var også fokus på å konstatere hekkende par med reirfunn, men det var anbefalt å ikke oppsøke selve reiret for å unngå unødig forstyrrelse av både horndykker og andre arter. Når lokaliteten ble sjekket etter klekkingen, ble antall unger og antall voksne notert. Det er vanlig hos flere dykkearter at paret fordeler ansvar for unger mellom seg slik at hannen og hunnen tar ansvar for hver sine unger (del Hoyo mfl. 1992), og dette er også tilfelle hos horndykkeren. Når ungene fordeles mellom de voksne, kan det være utfordrende å være sikker på antall hekkende par ved en lokalitet, og derfor må man i slike tilfeller ofte notere et minimums- og et maksimumsantall par.

Noen få lokaliteter der vi vet at horndykker har hekket i årene 2012-2021 ble ikke besøkt i 2022. For slike lokaliteter er det estimert antall hekkende par basert på tidligere registreringer i *Artsobservasjoner*, og dette er kommentert i teksten ved de kommunevise presentasjoner i rapporten under «Resultater».

3. RESULTATER

Resultater fra feltarbeidet i 2022 er oppsummert kommunevis. For å lettere kunne sammenligne med resultater fra den siste landsdekkende oversikten fra 2007 (Øien mfl. 2008) har vi benyttet de gamle fylkesnavnene Hedmark og Oppland, dvs. fylkesnavnene som var i bruk før sammenslåingen til Innlandet fylke i 2020. Videre har vi valgt å inkludere én kommune der horndykker ble registrert i 2007, og som i dag hører under Viken, men som fram til og med 2020 var en del av Oppland fylke (Lunner kommune).

For hver av kommunene i Innlandet der horndykker ble registrert i løpet av hekkesesongen i egnet habitat i 2022, er resultatene oppsummert i en tabell med både stedsnavn og antall par (minimum og maksimum antall par). For lokaliteter der arten er observert i hekkesesongen de ti foregående år (2012-2021) men ikke i 2022, er det søkt etter informasjon i *Artsobservasjoner* (2023), for å se om det finnes rapporterte funn av fugler fra lokaliteten eller ikke. Hvis det er mange besøk ved en lokalitet i 2022 uten at det er funnet horndykker, så er dette tolket til å bety at arten var fraværende det året. Hvis det ikke foreligger noen funn av fugler (uansett art) i *Artsobservasjoner* i 2022 fra kjente lokaliteter for horndykker så er slike steder oppført i tabellene som mulige lokaliteter, og det mulige antall par er estimert basert på tidligere funn. Disse mulige par får en egen linje i tabellene, og navn på disse stedene som kan ha hatt hekkende horndykker i 2022 er omtalt nærmere i teksten.

Den ene horndykkeren i paret venter på å overta rugingen. Foto: Paul Shimmings

HEDMARK

TYNSET KOMMUNE

Det ble observert to par med unger i Bjørnsmotjønnna, og ett par med unger i Sandbakkjønnna i 2022. Fra Milskiftetjønnna er det rapportert ett par i hekkesesongen, og 6-7 individer i Seljestadtjønnna. Horndykker er også rapportert fra Stubbsjøen i juni 2022, med 2-6 individer observert. Flere andre aktuelle lokaliteter for horndykker ble besøkt i 2022, uten at det ble gjort noen funn. Hekkebestanden i Tynset i 2022 vurderes å være 8-11 par (Tabell 1).

Tabell 1. Oversikt over antall par horndykker i Tynset kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Bjørnsmotjønnna	2	2
Sandbakkjønnna	1	1
Milskiftetjønnna	1	1
Seljestadtjønnna	3	4
Stubbsjøen	1	3
Sum antall par horndykker:	8	11

TOLGA KOMMUNE

En horndykker ble notert på reir i Fisktjønnloken 6. juni 2022, samtidig som det ble observert 2 individer i tillegg. Det er flere rapporter av horndykker fra Knappåstjønnan, med inntil 12 individer, men kun en rugende adult er rapportert derfra. Det er uvisst om det er flere enn dette ene paret som gikk til hekking i 2022, men i tidligere sesonger er det også meldt flere par i Knappåstjønnan i løpet av hekkesesongen (*Artsobservasjoner* 2023). En vellykket hekking med 5 pulli ble registrert i Båntjønnna, Vingelen 6. juli 2022. Fra Langtjønnna er det rapportert 3 voksne med 5 pulli i et småtjern rett sør for hovedvannet 7. juli 2022. Ett par ble observert i passende hekkehabitat i Lonfætten 6. juni. En pullus ble funnet død i et garn i Nedre Tallsjøen 18. august 2022, og ut ifra alderen må den nok ha klekket ut samme sted. Inntil 11 individer ble rapportert fra Nylandstjønnna i 2022, men uten at hekking er konstatert der. Ett par er rapportert fra Rørtjønnna, Åsheim i mai 2022, med ett individ samme sted 7. august. Minst ett par, og muligens inntil tre par, er observert i Stortjønnna i 2023, og 8 pulli er rapportert derfra 7. juli.

Flere lokaliteter der horndykker er rapportert i hekkesesongen i løpet av de ti siste år (2012-2021) ble ikke sjekket i 2022, slik at status for disse er ukjent. Dette inkluderer følgende lokaliteter: Bekktjønnan (vellykket hekking i 2016), Sjursjøen (observasjoner i tidligere sesonger, men uten at hekking er konstatert), området ved Milskiftetjønnna / Snekkarvollen (flere observasjoner, og med konstatert hekking i 2016), og Tottjønnan (vellykket hekking i 2019).

Basert på disse observasjoner, vurderes hekkebestanden av horndykker i Tolga i 2022 å være 8-27 par (Tabell 2).

Tabell 2. Oversikt over antall par horndykker i Tolga kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Fisktjønnloken	1	2
Knappåstjønnan	1	6
Båntjønna	1	1
Langtjønna (småtjern rett sør)	1	2
Lonfættan	1	1
Nedre Tallsjøen	1	1
Nylandstjønna	0	6
Rørtjønna, Åsheim	1	1
Stortjønna	1	3
mulige par 4 lokaliteter ikke sjekket 2022	0	4
Sum antall par horndykker:	8	27

OS KOMMUNE

I 2022 er det observert ett par i Havsjøen, som var innenfor Os kommune (innsjøen er delt mellom Os i Innlandet og med Røros i Trøndelag). Ett par er registrert i passende biotop i Gammelvolltjønna. Ett par er observert i et tjern ved fylkesvei 28 i Tufsingdeltaet, og det er rapportert ett rugende par ved et tjern ved Nålodden, Tufsingdalen. Det mistenkes at disse to observasjoner er av samme par som er registrert med litt nøyaktige opplysninger. 1-2 individer er rapportert ved Vangrøfta, Dalsbygda i 2022 i mai og september, men uten at det er noen indikasjoner på hekking.

To lokaliteter der horndykker er rapportert hekkende i tidligere sesoner ble ikke sjekket i 2022. Disse er Grunntjønna (rugende i 2016) og Olastjønna (par med tre unger i 2019) (*Artsobservasjoner* 2023).

Basert på funn rapportert i 2022, vurderes hekkebestanden av horndykker i Os kommune i 2022 til 3-6 par.

Tabell 3. Oversikt over antall par horndykker i Os kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Havsjøen	1	1
Gammelvolltjønna	1	1
Nålodden, Tufsingdalen	1	1
Vangrøfta, Dalsbygda	0	1
mulige par 2 lokaliteter ikke sjekket 2022	0	2
Sum antall par horndykker:	3	6

FOLLDAL KOMMUNE

En voksen horndykker ble observert ved Fiskedammen, Fallet 16. juli 2022. Det ble ikke rapportert tegn til hekking det året, men arten har hekket ved lokaliteten tidligere (*Artsobservasjoner 2023*). Ett individ ble registrert ved Lillekroken 14. juni i egnet hekkebiotop. Det er observert enkelt individer i Dørålstjønnin både i juni og i juli 2022, uten indikasjoner på hekking, men i passende biotop. Vellykket hekking ble konstatert i Kriktjønna i juli 2022, med 3 voksne og 11 unger registrert, og her antas 2-3 par å ha hekket.

Hekking er tidligere konstatert i Nygruva-vann. Selv om det ikke er bekreftet hekking i 2022, så oppholdt to par seg i vannet 11. juni, der det ene paret hadde kurtise-oppvisning. Ett par er rapportert i nærheten av Streitlie 17. juni.

Vi kjenner ikke til andre hekkelokaliteter for horndykker i Folldal som ikke ble sjekket i 2022. Basert på disse opplysninger, vurderes hekkebestanden på horndykker i Folldal kommune i 2022 til 5-9 par (Tabell 4).

Tabell 4. Oversikt over antall par horndykker i Folldal kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Fiskedammen, Fallet	0	1
Lillekroken	0	1
Dørålstjønnin	0	1
Kriktjønna	2	3
Nygruva-vann	2	2
Streitlie	1	1
Sum antall par horndykker:	5	9

ALVDAL KOMMUNE

Vellykket hekking er bekreftet ved Kvebergtjønnna i 2022, da en voksen ble observert med en stor dununge 8. august. Også ved Stortjønnna, Måna er det observert en ikke-fullvokst unge 12. august. 1-2 par er registrert i 2022 ved Strålsjøen, en lokalitet der det tidligere er konstatert hekking (*Artsobservasjoner 2023*).

Statusen for horndykker ved Trosttjønnna er ukjent siden det foreligger ingen rapporter fra lokaliteten i 2022. Her var det vellykket hekking i 2020 med to par og 3 pulli observert (*Artsobservasjoner 2023*).

Basert på disse opplysninger, vurderes hekkebestanden i Alvdal i 2022 til 3-5 par (Tabell 5).

Tabell 5. Oversikt over antall par horndykker i Alvdal kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Kvebergtjønnna	1	1
Stortjønnna, Måna	1	1
Strålsjøen	1	2
mulige par 1 lokalitet ikke sjekket 2022	0	2
Sum antall par horndykker:	3	6

RENDALEN KOMMUNE

Det er noen observasjoner av horndykker i Lomnessjøen i 2022. Det er ikke registrert hekking her, men 1-2 individer er registrert innenfor hekkesesongen for arten. Hekkebestanden i Rendalen i 2022 vurderes til 0-1 par (Tabell 6).

Tabell 6. Oversikt over antall par horndykker i Rendalen kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Lomnessjøen	0	1
Sum antall par horndykker:	0	1

ENGERDAL KOMMUNE

Ett par horndykker oppholdt seg ved i nordenden av Engeren, ved Heggeriset sommeren 2022. Det er usikker om det var hekking eller ikke. To par er registrert i samme området året før, begge med vellykket hekking (*Artsobservasjoner 2023*). Ett par ble også observert i Lille-Engeren i 2022.

Det foreligger ingen funn i *Artsobservasjoner (2023)* fra Lenketjønnna, der ett par med reir ble observert i 2020, slik at statusen for horndykker i 2022 er usikker.

Hekkebestanden av horndykker i Engerdal kommune i 2022 vurderes til 2-3 par (Tabell 7).

Tabell 7. Oversikt over antall par horndykker i Engerdal kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Heggeriset, Engeren	1	1
Lille-Engeren	1	1
mulige par 1 lokalitet ikke sjekket 2022	0	1
Sum antall par horndykker:	2	3

TRYSIL KOMMUNE

Det er rapportert ett par med 5 pulli fra Multtjønnna i Trysil i 2022. Dette er den eneste funn av horndykker i hekkesesongen i en kommune der arten er nokså uvanlig. Flere andre mulige lokaliteter i kommunen ble også besøkt i hekkesesongen 2022, men uten at horndykker ble påvist. Bestanden i Trysil i 2022 vurderes til kun ett par (Tabell 8).

Tabell 8. Oversikt over antall par horndykker i Trysil kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Multtjønnna	1	1
Sum antall par horndykker:	1	1

STOR-ELVDAL KOMMUNE

Den 3. juni 2022 ble det rapportert 3 par horndykker i Syrbekktjønnna. Det ene paret ble observert med 4 dununger. Flere andre mulige hekkelokaliteter for arten er sjekket i 2022, men uten resultat.

Hekkebestanden av horndykker i Stor-Elvdal i 2022 vurderes til 3 par (Tabell 9).

Tabell 9. Oversikt over antall par horndykker i Stor-Elvdal kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Syrbekktjønnna	3	3
Sum antall par horndykker:	3	3

ÅMOT KOMMUNE

Det er ikke registrert hekkende horndykker i Åmot kommune i 2022. Det eneste kjent hekking i nyere tid var et mislykket hekkeforsøk i 2015 på et ikke-navngitt lokalitet innenfor Alvdal kommune (*Artsobservasjoner* 2023).

RINGSAKER KOMMUNE

Vellykket hekking er rapportert i 2022 fra Hallatjernet, Brøttum der ett par med en stor dununge er observert. Ett par er registrert i passende hekkebiotop i Kinntjernet, Brøttum. Ved Langtjernet, Brøttum er det også registrert ett par, men disse individer kan muligens være rastende fugler tatt i betraktning at de kun er observert i begynnelsen av mai. Mellom 1 og 2 par er registrert ved Svarttjernet, Brøttum.

Ett par er rapportert fra Gorumtjernet i slutten av mai 2022. Det er uvist om det ble hekking ved lokaliteten eller ikke.

Ved Grøtlitjernet er det observert 2 individer i både mai, juni og juli. Ett par med 1 unge er observert i Kjerringtjernet, Ljøsheim 1. juli. Ett par holdt på med å bygge reir i en vik i innsjøen Næra. Ett rugende par er observert i Bogstidammen 20. juni 2022.

Ett rugende individ er registrert 23. mai, og en unge er sett i Brumundsjøen, i tillegg til 4 voksne 11. juli 2022. Ett enslig individ oppholdt seg i Bruvolltjernet 3. juni. Rugende individer er også rapportert fra en kunstig damm sør for Korslund, og ved Båbergdammen.

Seks individer er registrert i Deglumdammen 26. mai, muligens kan dette dreie seg om 3 par. En voksen med 5 unger er funnet i Døblaugdammen 17. juli 2022. Ett par er rapportert i passende hekkebiotop i Dæhlidammen 26. mai 2023.

Det er observert inntil 3 individer i Ellefsæterdammen i hekkeseongen, disse er rapportert å heve permanent revirer. Tre adulte og 4 pulli er notert i Ellungstjernet 6. juli 2022.

Til sammen 8 individer er observert i fire tjern i Endeløsmyrene som ble sjekket 27. mai 2022. Vi antar at dette dreier seg om fire par. Ett til to par er rapportert på ulike datoer i hekkesesongen i Grøtlitjernet, derav ett individ som er observert rugende.

Det ble sett flere horndykkere i Harasjømyrene i 2022. På det meste er det notert 11 individer 14. juli, men der de fleste ble vurdert av observatøren å være ikke-hekkende fugler. På samme datoen er det også notert ett rugende individ.

Ett til to individer ble observert i Herramstjernet i egnet hekkebiotop. Ett individ er rapportert fra Herstadtjernet 3. juni 2022. Fra Kråketjernet er det rapportert om ett individ 23. mai. Inntil to individer er rapportert fra Kværtsætertjernet. To par er observert ved Lierdammen, Lier gård både 9. og 15. mai 2022. Ett par (muligens to par) er observert ved Ousdal 22. mai 2022. Ett par er observert i Puttjernet både 22. mai og 22. juli 2022.

Fra Saugstjernet er det rapportert ett par i passende hekkebiotop 4. juni 2022. Ett par er registrert i Skredsholtjernet 22. mai 2022. Ett par er rapportert fra Stavsjøen, men det er også en rapport av fem individer fra samme sted, noe som kan antyder at det er flere enn kun ett par.

Paret observert i Storlidammen fikk fram minst en unge i 2022. Ett individ er rapportert fra Stortjernet 3. juni 2022. Ett rugende par er notert i Ødegårdstjernet 3. juni 2022.

I tillegg til disse, er det minst en lokalitet der hekking er tidligere konstatert, men som ikke ser ut til å ha blitt sjekket i 2022. Hekking ble konstatert i Tjernetjernet både i 2016 og i 2019 (*Artsobservasjoner* 2023).

Horndykker er ellers registrert ved flere andre lokaliteter i Ringsaker tidlig i sesongen (før midten av mai) der det dreier seg trolig om rastende fugler og ikke lokale hekkefugler.

Basert på disse opplysningene, vurderes hekkebestanden av horndykker i Ringsaker kommune i 2022 til 30-47 par (Tabell 10).

Tabell 10. Oversikt over antall par horndykker i Ringsaker kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Hallatjernet, Brøttum	1	1
Kinntjernet, Brøttum	1	1
Langtjernet, Brøttum	0	1
Svarttjernet, Brøttum	1	2
Gorumtjernet	1	1
Kjerringtjernet, Ljøsheim	1	1
Næra	1	1
Bogstidammen	1	1
Brumundsjøen	1	2
Bruvolltjernet	0	1
Dammen sør for Korslund	1	1
Båbergdammen	1	1
Deglumdammen	3	3
Doblaugdammen	1	1
Dæhlidammen	1	1
Ellefsæterdammen	1	2
Ellungstjernet	1	2
Endeløsmyrene	4	4
Grøtlitjernet	1	2
Harasjømyrene	1	1
Herramstjernet	0	1
Herstadtjernet	0	1
Kråketjernet	0	1
Kvarstadsætertjernet	0	1
Lierdammen, Lier gård	0	2
Ousdal	1	2

Puttjernet	1	1
Saugstjernet	1	1
Stavsjøen	1	3
Storlidammen	1	1
Storstjernet	0	1
Ødegårdstjernet	1	1
mulige par 1 lokalitet ikke sjekket 2022	0	1
Sum antall par horndykker:	29	47

HAMAR KOMMUNE

Det er observert ett rugende par horndykker i Dørumdammen i 2022. Det foreligger mange observasjoner av horndykker fra Frognertjernet. Minst ett par gikk til hekking, med to unger produsert i 2022, men på det meste er det rapportert inntil 8-9 individer fra samme lokaliteten over en lengre periode. Trolig har det vært 1-5 par ved Frognertjernet i hekkesesongen, men uten at alle nødvendigvis har gjort hekkeforsøk.

Tre individer er rapportert fra Svenkeruddammen 6. juni, muligens dreier dette seg om 1-2 par. To par er registrert i Ålstad vanningsdam 9. juni.

Basert fra de innrapporterte funn for 2022, vurderes hekkebestanden i Hamar kommune i 2022 til 5-10 par (Tabell 11).

Tabell 11. Oversikt over antall par horndykker i Hamar kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Dørumdammen	1	1
Frognertjernet	1	5
Svenkeruddammen	1	2
Ålstad vanningsdam	2	2
Sum antall par horndykker:	5	10

LØTEN KOMMUNE

Ett individ ble rapportert fra et tjern nær Balke 1. juni 2022. Det er uvist om stedet er en hekkelokalitet for arten eller ikke. Det er flere rapporter av ett horndykkerpar fra Korilstad i 2022.

Basert på disse opplysninger, vurderes hekkebestanden hos horndykker i Løten kommune til å være 1-2 par (Tabell 12).

Tabell 12. Oversikt over antall par horndykker i Løten kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Balke	0	1
Korilstad	1	1
Sum antall par horndykker:	1	2

STANGE KOMMUNE

Det er observert ett par horndykker i Nye Nordvidammen som oppholdt seg på stedet i perioden 12. mai – 12. juli 2022. Dette området er nygravd og det er sparsomt med kantvegetasjon. Ett par er observert ved flere anledninger i Brynitjernet i 2022, og paret gikk til hekking, med observasjoner av rugende fugl.

Ett par er observert i tjernet ved Dangelbu, Ottestad ved flere anledninger i perioden april-juni 2002. En adult er registrert i passende hekkebiotop i Lunddammen 14. juli 2022. Ett rugende par er observert i Melstjern 9. juni. En flygedyktig ungfugl observert i Våletjern i slutten av juli kan ha klekket ut i samme området.

Basert på registreringer gjort i 2022, vurderes bestanden av horndykker i Stange kommune i 2022 til 4-6 hekkende par (Tabell 13).

Tabell 13. Oversikt over antall par horndykker i Stange kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Nye Nordvidammen	1	1
Brynitjernet	1	1
Dangelbu, Ottestad	1	1
Lunddammen	0	1
Melstjern	1	1
Våletjern	0	1
Sum antall par horndykker:	4	6

ANDRE KOMMUNER I HEDMARK

Funn i hekkesesongen i perioden 2012-2021 fra både Elverum, Åsnes og Kongsvinger kommuner dreier seg trolig om rastende fugler heller enn hekkefugler, siden det er ingen indikasjoner på hekking i de to kommunene. Det ble heller ikke funnet horndykker med tegn til hekking i disse kommunene i 2022 (*Artsobservasjoner* 2023). Det finnes ikke funn av horndykker i 2022 i de øvrige kommuner i Hedmark (Nord-Odal, Sør-Odal, Våler, Åsnes, Grue, Kongsvinger, Eidskog).

Ungfugler hos horndykker forlater foreldrene 55-60 dager etter klekkingen. Her trener en ungfugl opp vingemusklene. Foto: Paul Shimmings

OPPLAND**LESJA KOMMUNE**

Mellom ett og tre individer er rapportert fra Lesjaskogsvatnet i siste halvdel av mai 2022. Det er usikker om disse kan ha gått til hekking eller om de var trekkende fugler som rastet. Bestanden av horndykker i Lesja kommunen i 2022 vurderes til 0-2 par (Tabell 14).

Tabell 14. Oversikt over antall par horndykker i Lesja kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Lesjaskogvatnet	0	2
Sum antall par horndykker:	0	2

DOVRE KOMMUNE

Ett par horndykker ble observert under reirbygging i Hjerkinnsdammen 15. mai 2022. Inntil 3 individer er rapportert fra Angårdstjernet i mai, muligens er disse hekkefugler. To fugler er rapportert rastende i Ansjøen, uten indikasjoner på hekking. Funn rapportert fra Bonkallhaugen og fra «Fokstumyra» av 2-4 individer anses å være fra samme lokalitet, basert på plott i *Artsobservasjoner* (2023). En adult er observert i egnen hekkebiotop i Stortjønn 10. juli.

Det er ikke rapportert horndykker i 2022 i de to nabolokalitetene Urdbeckettjønnin eller Kringluttjønnene. Begge er områder med minst ett funn i hekkesesongen i perioden 2012-2021 (*Artsobservasjoner* 2023). Horndykker ble heller ikke funnet i hekkesesongen i 2022 ved Vegaskilet i Grimsdalen, en lokalitet der arten er observert i hekkesesongen i 2021 (*Artsobservasjoner* 2023).

Basert på disse opplysninger, vurderes bestanden av horndykker i Dovre kommune i 2022 til 3-6 par (Tabell 15).

Tabell 15. Oversikt over antall par horndykker i Dovre kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Hjerkinnsdammen	1	1
Angårdstjernet	1	2
Bonkallhaugen / Fokstumyra	1	2
Stortjønn	0	1
Sum antall par horndykker:	3	6

LOM KOMMUNE

Ett par hekket i Ostjøynnin i 2022, og forsøket var vellykket med minst en unge produsert. På 25. mai er det observert til sammen 4 individer samme sted (en rugende fugl pluss tre andre individer). To par er rapportert under reirbygging ved Tessosen 15. mai.

Ved Årsjø er det gjort en rekke observasjoner av inntil 7 fugler i april mai, inklusiv ett par under reirbygging allerede 23. april.

Det foreligger ingen rapporter av fugler fra Lonin i 2023 i *Artsobservasjoner*, en lokalitet der horndykker hekket i 2019, slik at statusen for arten derfra er usikker.

Bestanden av horndykker i hekkesesongen i Lom kommune i 2022 vurderes til 4-8 par (Tabell 16).

Tabell 16. Oversikt over antall par horndykker i Lom kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Ostjøynnin	1	2
Tessosen	2	2
Årsjø	1	4
mulige par 1 lokalitet ikke sjekket 2022	0	1
Sum antall par horndykker:	4	9

VÅGÅ KOMMUNE

Det foreligger flere funn av rastende horndykker fra Vågå kommune i 2022. Disse anses å være ikke-hekkende fugler. Fugler som viser tegn til hekking er observert ved noen få lokaliteter. I Hånåtjønne, Grov er det observert ett rugende par, som produsert minst to pulli. Det er også rapportert en enslig adult i tillegg til det paret. 1-2 individer er rapportert i Lomtjørni i månedskiftet juni-jukli, uten at det er rapportert om hekkeforsøk. I Veslevatnet ble ett par observert under reirbygging 15. mai.

Hekkebestanden av horndykker i Vågå i 2022 vurderes til 2-4 par (Tabell 17).

Tabell 17. Oversikt over antall par horndykker i Vågå kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Hånåtjønne, Grov	1	2
Lomtjørni	0	1
Veslevatnet	1	1
Sum antall par horndykker:	2	4

SEL KOMMUNE

Det er observert ett par som besøkte ett reir i Guttormstjørn 7. juni 2022. Reirbygging ble observert i Høgsetertjønn 16. mai. Ett par er observert ved flere anledninger i hekkesesongen i Meringdalsvatnet. Det er også observert 8 individer i Meringdalsvatnet på den ene dato (6. mai), men siden disse ikke er rapportert senere antas det å dreie seg om flere rastende fugler. Fra Skogtjønne er det rapportert ett par under reirbygging, og ett reir er også observert i Vangstjønni.

Basert på disse observasjoner, og det at det ene kjent hekkelokalitet (Lussætertjønni) ikke ble besøkt det året, vurderes hekkebestanden av horndykker i Sel kommune i 2022 til 5-6 par (Tabell 18).

Tabell 18. Oversikt over antall par horndykker i Sel kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Guttormstjørn	1	1
Høgsetertjønn	1	1
Meringdalsvatnet	1	1
Skogtjønne	1	1
Vangstjønni	1	1
mulige par 1 lokalitet ikke sjekket 2022	0	1
Sum antall par horndykker:	5	6

NORD-FRON KOMMUNE

Det foreligger noen få funn av horndykker fra Nord-Fron i 2022. Ingen av disse er av fugler med hekkeadferd, men det kan ikke utelukkes at hekking har funnet sted siden alle de lokaliteter der arten er observert har noe egnede hekkebiotoper. Tre individer er observert i Skedalsvatn, to individer ved Bosen, ett par i Gålåvatnet, og fire individer i Olstappen.

Basert på disse opplysninger, vurderes bestanden av horndykker i Nord-Fron kommune i 2022 til 0-6 par (Tabell 19).

Tabell 19. Oversikt over antall par horndykker i Nord-Fron kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Skedalsvatn	0	2
Bosen	0	1
Gållåvatnet	0	1
Olstappen	0	2
Sum antall par horndykker:	0	6

SØR-FRON

Et estimert 2-4 par horndykker hekket ved Flåtjønna i 2022, med 5 pulli produsert (*Artsobservasjoner* 2023). To par, med til sammen 5 pulli, ble observert ved Øvre Karusstjønna.

Mellom 2 og 5 individer er rapportert i april og mai 2022 i Harpefosdammen, inklusivt en observasjon av par i kurtise. Selv om det ikke er påvist hekking, er dette en kjent hekkelokalitet med hekkefunn i perioden 2016-2021 (*Artsobservasjoner* 2023), slik at hekking i 2022 ikke kan utelukkes.

Det er observert inntil fem horndykkere i Åbbårtjønna (Gållå) i 2022. Det er påvist hekking eller fugler i hekkesesongen i tidligere år ved samme lokalitet (i 2015, 2016 og 2017).

Høgtjønna, som ligger på grensen mellom Nord-Fron og Sør-Fron ble ikke besøkt i 2022. Her hekket det ett par i 2017, mens statusen for arten i 2022 er ukjent

Basert på disse opplysninger, vurderes bestanden av horndykker i Sør-Fron kommune i 2022 til 6-13 par (Tabell 20).

Tabell 20. Oversikt over antall par horndykker i Sør-Fron kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Harpefosdammen	1	3
Flåtjønna	2	4
Øvre Karusstjønna	2	2
Åbbårtjønna, Gållå	1	3
mulige par 1 lokalitet ikke sjekket 2022	0	1
Sum antall par horndykker:	6	13

RINGEBU KOMMUNE

Det ble vellykket hekking i Grønnskartjønnen i 2022, der ett par produsert 2 unger. Bortsett fra dette, så var Gullhaugtjønnen det eneste andre sted i kommunen der horndykker ble observert i hekkesesongen, med ett individ rapportert derfra 25. juni.

Basert på dette, vurderes hekkebestanden av horndykker i Ringeby i 2022 til 1-2 par (Tabell 21).

Tabell 21. Oversikt over antall par horndykker i Ringeby kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Grønnskartjønnen	1	1
Gullhaugtjønnen	0	1
Sum antall par horndykker:	1	2

GAUSDAL KOMMUNE

Ett horndykkerpar er rapportert fra Ekkermyra 14. mai 2022, i passende hekkehabitat. I midten av juli ble det observert minst ett par med horndykker i Ekromstjønnen. Det paret matet to småunger på ryggen på den ene voksen. I tillegg var det to store og selvstendig unger samme sted. Enten har to par hekket ved lokaliteten, eller så har paret fått fram to kull. Ett par er rapportert fra Svarttjønnen i midten av mai. Det er observert tre store pulli / juveniler i Vetafjelltjern i 2022. Disse ungene var trolig flygedyktige (basert på utviklingen i fjærdrakten jfr. bilder lagt ut på *Artsobservasjoner*). Arten har hekket i Vetafjelltjern i nyere tid (i 2018 og 2019) så det er ikke utenkelig at disse kan ha klekket ut ved samme lokalitet, men allikevel kan det ikke utelukkes helt at de kan ha forflyttet seg fra en annen lokalitet.

Tross flere besøk i hekkesesongen, ble det ikke rapportert horndykker i Kittilbutjernet i 2023 der det var hekking i tidligere sesonger i perioden 2012-2021 (Grøndahl & Müller 2022, *Artsobservasjoner* 2023). Moatjernet ved Nedre Ongsjøen, der et par er observert i juni 2017, ble ikke sjekket i 2022, så statusen for arten der er ukjent.

Basert på disse opplysninger, vurderes horndykkerbestanden i Gausdal kommune i 2022 til 3-6 par (Tabell 22).

Tabell 22. Oversikt over antall par horndykker i Gausdal kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Ekkermyra	1	1
Ekromstjørnet	1	2
Svarttjørnet	1	1
Vetafjelltjern	0	1
mulig par 1 lokalitet ikke sjekket 2022	0	1
Sum antall par horndykker:	3	5

ØYSTRE SLIDRE KOMMUNE

Det er observert inntil 5 individer i hekketiden ved Kvålsvike i 2023. Hvis disse regnes som å være i par, gir dette en bestand på 1-3 par ved samme lokalitet. Det ble observert ett individ rugende i 2022 (*Artsobservasjoner* 2023). Kvålsvike er det eneste sted i kommunen der horndykker er kjent å hekke, og hekkebestanden vurderes i Øystre Slidre i 2022 til 1-3 par (Tabell 23).

Tabell 23. Oversikt over antall par horndykker i Øystre Slidre kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Kvålsvike	1	3
Sum antall par horndykker:	1	3

ETNEDAL KOMMUNE

To par er rapportert fra Langtjeden naturreservat i mai 2022, der det ene paret ble observert rugende i juni.

I 2018 ble det observert et par med unger i Huldretjernet (*Artsobservasjoner* 2023). Siden det ikke er rapportert funn av fugler i Huldretjernet i 2022 (*Artsobservasjoner* 2023) er det uvisst om horndykker kan ha hekket ved lokaliteten det året.

Med to par observert i Langtjeden naturrrservat og med ukjent status på arten for Huldretjernet, vurderes bestanden av horndykker i Etnedal kommune i 2022 til 2-3 par (Tabell 24).

Tabell 24. Oversikt over antall par horndykker i Etnedal kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Langtjedn naturreservat	2	2
mulige par 1 lokalitet ikke sjekket 2022	0	1
Sum antall par horndykker:	2	3

NORD-AURDAL KOMMUNE

Det er flere funn av rastende horndykker i Dokkafjorden under vårtrekket, disse er ikke regnet som hekkefugler i fjorden. 1-2 individer er rapportert fra Langliemyrene i mai, og disse kan muligens være fugler som hekker der.

Hekkebestanden av horndykker i Nord-Aurdal kommune i 2022 vurderes til 0-1 par (Tabell 25).

Tabell 25. Oversikt over antall par horndykker i Nord-Aurdal kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Langliemyrene	0	1
Sum antall par horndykker:	0	1

SØR-AURDAL KOMMUNE

Det er ikke rapportert funn av horndykker i Sør-Aurdal kommune i 2022. Det er ukjent om arten hekker fremdeles i Heimtjernet, der det ble observert horndykker hvert år i perioden 2012-2015, med hekking påvist i to av disse årene (2013 og 2015). Det er ikke rapportert fugler fra lokaliteten i 2022 (*Artsobservasjoner 2023*), så det antas at stedet ikke ble besøkt. Hekkebestanden i Sør-Aurdal kommune i 2022 vurderes til 0-1 par (Tabell 26).

Tabell 26. Oversikt over antall par horndykker i Sør-Aurdal kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
mulige par lokaliteter ikke sjekket 2022	0	1
Sum antall par horndykker:	0	1

NORDRE LAND KOMMUNE

Fra Øvre Vålhovd er det rapportert ett par horndykker som matet fire unger i juli 2022. Ett par med 2 unger er registrert i Gørtjernet, Åslibygda 4. juli.

Tre lokaliteter i Nordre Land, der vi kjenner til hekking i nyere tid, ser ikke ut til å ha vært besøkt i 2022 (*Artsobservasjoner 2023*). Disse er Granset (reir i bruk i 2021), Laen – vest Torpa (par med pullus i 2014, rugende par i 2020), og Skinnerlibakken (rugende par i 2020).

Basert på disse observasjoner, og ved å inkludere mulige par ved kjente lokaliteter som ikke ble sjekket, vurderes hekkebestanden av horndykker i Nordre Land i 2022 til 2-5 par (Tabell 27).

Tabell 27. Oversikt over antall par av horndykker i Nordre Land kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Øvre Vålhovd	1	1
Gørrtjernet, Åslibygda	1	1
mulige par 3 lokaliteter ikke sjekket 2022	0	3
Sum antall par horndykker:	2	5

SØNDRE LAND

I motsetning til i 2007 (Øien mfl. 2008) foreligger det ingen funn av horndykker fra Søndre Land i 2022 (*Artsobservasjoner 2023*).

LILLEHAMMER KOMMUNE

I Lillehammer kommune rastet noen horndykker i Lågendeltaet under vårtrekk, med inntil 11 individer rapportert derfra i 2022. Det er ikke rapportert om hekking noe sted i Lillehammer kommune i 2022. Et funn av en mulig ungfugl i Åltjernet er meget usikker, ettersom observatøren ikke hadde med seg kikkert, og dermed ble alderen til fuglen ikke fastslått. Igletjernet, der horndykker fikk fram unger i 2017, og der det var et par til stede i 2019, ble ikke sjekket i 2022, slik at statusen for arten ved lokaliteten det året er usikker (*Artsobservasjoner 2023*).

Bestanden av horndykker i Lillehammer kommune i 2022 vurderes til 0-1 par (Tabell 28).

Tabell 28. Oversikt over antall par horndykker i Lillehammer kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
mulige par 1 lokalitet ikke sjekket 2022	0	1
Sum antall par horndykker:	0	1

GJØVIK KOMMUNE

To horndykker er rapportert fra Ausa i 2022 ved to ulike datoer (21. mai og 20. juni). Ved siste dato ble de to individer rapportert som ett par. Det er rapportert 1-2 par i Glæstادتjernet, med minst ett rugende individ observert. I Haralddammen, Biri er det observert 1-2 par, derav ett rugende par. Det er rapportert inntil 14 individer i hekkesesongen fra Lauga, Snertingdal i 2022, og det er observert tre rugende par ved samme sted. Sannsynligvis har det vært mellom 4 og 7 par i Lauga (Tabell 24). To par er observert i passende hekkebiotop i Onsrudvatna 12. mai.

Det er rapportert mange horndykker fra Skonnordskjennet i 2022. Fem par ble registrert der 7. mai, med 18 individer to dager senere. På 18. mai er det notert hele 10 par. Rundt en måned senere, på 20. juni, ble det observert 5 rugende fugler i Skonnordskjennet, i tillegg til 10 næringssøkende individer samme sted. Antall hekkende par i Skonnordtjernet i 2022 ligger mellom 5 og 10 par (Tabell 24), og Stenbråten Henriksen (2022) antok at det var minst 8 par det året.

Ett par er observert i passende hekkehabitat i Skålmyrdammen 20. mai 2022.

Andre mulige hekkelokaliteter for horndykker i Gjøvik som ble sjekket, men uten resultat, inkluderer Melbytjernet, Ringsjøen, Åborttjernet, Faltsjøen, Gåstjern, Røstadvatnet, Langvatnet, og Bergevatnet (Henriksen 2022). Her er det god dekning av de fleste lokaliteter eller mulige lokaliteter i kommunen, slik at bestandsoversikten regnes med som ganske nøyaktige.

Basert på disse opplysninger, vurderes hekkebestanden av horndykker i Gjøvik kommune i 2022 til 15-25 par (Tabell 29).

Tabell 29. Oversikt over antall par horndykker i Gjøvik kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Ausa	1	1
Glæstادتjernet	1	2
Haralddammen, Biri	1	2
Lauga, Snertingdal	4	7
Onsrudvatna	2	2
Skonnordstjennet	5	10
Skålmyrdammen	1	1
Sum antall par horndykker:	15	25

GRAN KOMMUNE

Fem par er observert i hekkesesongen 2022 i Tommelsjøen, med observasjoner av både rugende fugler og engstelig fugler som ut ifra adferden er sannsynlig hekkefugler. Fem pulli ble observert her 8. juli. Ett individ er observert i passende hekkebiotop i Jorstadtjern 9. juli. Ett par er rapportert fra Skirstadskjernet ved flere anledninger, og en voksen med 2 unger er observert 8. september.

Basert på disse observasjoner, vurderes bestanden av horndykker i Gran kommune i 2022 til 6-7 par (Tabell 30).

Tabell 30. Oversikt over antall par horndykker i Gran kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Tommelsjøen	5	5
Jorstadtjern	0	1
Skirstadskjernet	1	1
Sum antall par horndykker:	6	7

LUNNER KOMMUNE (en del Viken fylket f.o.m. 2020)

Selv om Lunner ikke lenger er en del av Oppland, men ble en del av Viken fylket fra og med 2020, tas funn derfra med i denne rapporten, slik at utviklingen siden den landsomfattende kartleggingen i 2007 kan vurderes. Fra Lunner er det rapportert to par fra Kvalsjøtjernet i 2022, der begge hadde vellykket hekking med produksjon av unger. I Hallomtjernet er det observert inntil to voksne fugler og inntil sju pulli i første halvdel av juli 2022.

Basert på disse observasjoner, vurderes bestanden av horndykker i Lunner kommune i 2022 til 3 par (Tabell 31).

Tabell 31. Oversikt over antall par horndykker i Lunner kommune i 2022.

Stedsnavn	antall par (min.)	antall par (maks.)
Kvalsjøtjernet	2	2
Hallomtjernet	1	1
Sum antall par horndykker:	3	3

ANDRE KOMMUNER I OPPLAND

Funn i hekkesesongen i perioden 2012-2021 fra både Lesja og Østre Toten kommuner dreier seg trolig om rastende fugler heller enn hekkefugler, siden det er ingen indikasjoner på hekking i de to kommunene. Det ble heller ikke funnet horndykker med tegn til hekking i disse kommunene i 2022 (*Artsobservasjoner* 2023). Det finnes ikke funn av horndykker i de øvrige kommuner i Oppland i 2022 (Skjåk, Vestre Slidre, Øyer, Østre Toten, Søndre Land).

4. SAMMENLIGNING ANTALL PAR I INNLANDET I 2007 OG I 2022

Når vi sammenligner resultatene fra 2007 (Øien mfl. 2008) med resultater fra 2022, ser vi noen endringer i forekomsten og utbredelsen til horndykker i Innlandet. Horndykker har i dette tidsrommet etablert seg som hekkefugl i flere kommuner der den ikke fantes i 2007 slik som Os, Folldal, Alvdal, Engerdal, Lom, Vågå, Nord-Fron, Ringebu, Øystre Slidre og Lunner. Hovedtyngden av utbredelsen i er i dag, i likhet med ved forrige undersøkelsen i 2007, sentert rundt kommunene Ringsaker og Gjøvik (Tabell 32 og 33).

Resultatene viser en økning både i antall par både i Hedmark (58-65 par i 2007, mot 72-132 par i 2022) og i Oppland (32-41 par i 2007, mot 53-103 par i 2022). Om vi anser det øvrige (maksimum) antall par å være overestimat, og bare regner med minimumstallene, så er det likevel en klar økning i bestandsstørrelsen i både Hedmark og Oppland. Økningen i antall par i Oppland fram til 2007 er tidligere godt dokumentert, fra en bestand på 2 par på midten av 1970-tallet til en bestand på over 30 par på midten av 2000-tallet (Larsen 2008).

Dessuten er det en økning i antall hekkelokaliteter både i Hedmark (50 lokaliteter i 2007, mot 76-85 lokaliteter i 2022) og i Oppland (26 lokaliteter i 2007, mot 47-59 lokaliteter i 2022). Økningen i antall lokaliteter og utbredelsen fra 2007 til 2022 både i Hedmark og Oppland er påfallende, og er forventet når arten har etablert seg i nye kommuner og ved nye lokaliteter siden den forrige undersøkelsen.

Slike økninger i både bestandsstørrelse og utbredelse hos horndykker er også registrert i Trøndelag (Shimmings 2018, Shimmings 2019), og Nordland (Shimmings 2021).

Tabell 32. Sammenligning av bestandstall for hornedykker i kommuner i gamle Hedmark fylke i årene 2007 og 2022. Data for 2007 er hentet fra Øien mfl. (2008).

kommune	min. par	maks. par	antall lok.	min. par	maks. par	antall lok.
	2007	2007	2007	2022	2022	2022
Tynset	4	4	1	8	11	5
Tolga	8	9	8	8	27	9-13
Os	0	0	0	3	6	4-6
Folldal	0	0	0	5	9	6
Alvdal	0	0	0	3	6	3-4
Rendalen	0	0	0	0	1	1
Engerdal	0	0	0	2	3	2-3
Trysil	4	4	3	1	1	1
Stor-Elvdal	1	1	1	3	3	1
Åmot	0	1	1	0	0	0
Ringsaker	26	29	23	29	47	32-33
Hamar	6	6	5	5	10	4
Løten	2	2	2	1	2	2
Stange	7	9	6	4	6	6
SUM HEDMARK	58	65	50	72	132	76-85

Tabell 33. Sammenligning av bestandstall for hornedykker i kommuner i gamle Oppland fylke i årene 2007 og 2022. Legg merke til at Lunner kommune er inkludert i tabellen, siden den tilhørte Oppland fram til 2020. Data for 2007 er hentet fra Øien mfl. (2008).

kommune	min. par	maks. par	antall lok.	min. par	maks. par	antall lok.
	2007	2007	2007	2022	2022	2022
Lesja	0	0	0	0	2	1
Dovre	0	1	1	3	6	4
Lom	0	0	0	4	9	3-4
Vågå	0	0	0	2	4	3
Sel	0	1	1	5	6	5-6
Nord-Fron	0	0	0	0	6	4
Sør-Fron	1	2	1	6	13	4-5
Ringebu	0	0	0	1	2	2
Gausdal	3	5	3	3	6	4-5
Øystre Slidre	0	0	0	1	3	1
Etnedal	2	2	1	2	3	1-2
Nord-Aurdal	3	3	1	0	1	1
Sør-Aurdal	2	2	1	0	1	0-1
Nordre Land	2	2	2	2	5	2-5
Søndre Land	2	3	1	0	0	0
Lillehammer	1	1	1	0	1	0-1
Gjøvik	13	16	10	15	25	7
Gran	1	1	1	6	7	3
Lunner	0	0	0	3	3	2
Gjøvik/Søndre Land	1	1	1	.	.	.
Gjøvik/Vestre Tøten	1	1	1	.	.	.
SUM OPPLAND	32	41	26	53	103	47-59

Gjøvik/Søndre Land = Gåstjernet, ingen fugler i 2022, sist obs. er fra 2014, Gjøvik / Vestre Toten = Åstjern, finner ingen data derfra i Artsobservasjoner

5. DISKUSJON

I Norge har horndykkeren utvidet sitt utbredelsesområde som hekkefugl siden 1800-tallet, den gang kun kjent fra noen få vatn på Helgelandskysten i Nordland. Arten har siden det spredt seg til flere andre fylker (Fjeldsjå 1994). Sammenligner man utbredelseskart i Gjershaug mfl. (1994) med dagens utbredelse (*Artsobservasjoner* 2023, Keller mfl. 2020) så ser vi en positiv endring i utbredelse i fylkene Hedmark og Oppland (Innlandet fylke) siden 1990-tallet.

Ser vi på utbredelsen hos horndykker i Europa i sin helhet, så har det vært et skille i bestanden med en økning i bestanden i den nordlige delen av utbredelsesområdet, men med færre fugler i sør. Et skille i bestanden mot nord kan kun delvis forklares på grunn av klimaendringer (Keller mfl. 2020). Arten var også i frammarsj i Sverige i første halvdel av 1900-tallet (Ottosson mfl. 2012), samt rapportert hekkende i Skottland først i 1908 (Benn m.fl. 2023).

Flere undersøkelser viser at horndykkeren skifter hekkelokalitet mellom sesonger, og at arten kan etablers seg i et nytt område (se f.eks. Øien mfl. 2008, Benn mfl. 2023). I Innlandet har BirdLife Hedmarks våtmarksgruppe anlagt flere nye vanndammer, og i tillegg er det restaurert en del eksisterende dammer (www.dammer.no). Noen av disse tilbyr gunstige hekkeforhold til horndykker, og man har sett at de har raskt tatt i bruk nyanlagte eller nyrestaurerte våtmarker. I tillegg til at horndykkeren forflytter seg til områder som nylig er blitt etablert eller restaurert, er det en rekke andre faktorer som kan påvirke hvorvidt arten hekker ved en gitt lokalitet eller ikke. Faktorer som forstyrrelser, predasjon, gjødsling fra avrenning fra landbruk, og når på våren et vann blir isfritt virker inn på om horndykker har tilhold eller ikke.

Som resultatene for 2022 viser, så har horndykkeren etablert seg i flere nye områder siden 2007, uten at kjerneområdene har endret seg i særlig grad siden den forrige landsdekkende kartleggingen i 2007.

Med tanke på bevaring av arten er det viktig at lokaliteter i kjerneområdene (Ringsaker og Gjøvik) ikke ødelegges. Det er også viktig at våtmarkene utenfor kjerneområdene ikke ødelegges, siden disse har også en viktig funksjon for arten. Vi vet i dag ikke hva slags funksjon hekkelokalitetene, både i og utenfor kjerneområdene, har for horndykkerbestanden i Norge med tanke på ungeproduksjon og rekruttering (både på lokalt og nasjonalt plan). Bevaring, og eventuell nyetablering og restaurering av våtmark, er en viktig forutsetning for å kunne sikre at vi har en levedyktig bestand av horndykker i tiden fremover.

6. TAKK

Prosjektet ble delvis finansiert med midler fra Statsforvalteren i Innlandet, og vi takker for den økonomiske støtten slik at feltarbeid og rapportering kunne gjennomføres. En stor takk rettes til de mange titalls feltslitere som sjekket tidligere kjente og mulige våtmarkslokaliteter i 2022 for å se etter horndykker.

7. REFERANSER

Artsobservasjoner 2023. Artsobservasjoner - rapportssystem for arter. www.artsobservasjoner.no, nedlastet 15.08.2023.

Benn, S., Harvey, M., & Ewing, S. 2023. A history of breeding Slavonian Grebes in Britain. *British Birds* 116: 308-318.

del Hoyo, J., Elliott, A. & Sargatal, J. (red.) 1992. *Handbook of the Birds of the World. Vol. 1: Ostrich to ducks*. Lynx Edicions, Barcelona.

Direktoratet for naturforvaltning 2009. Handlingsplan for horndykker *Podiceps auritus*. DN-Rapport 2009-7. 30 s.

Fjeldsjå, J. 1994. Horndykker *Podiceps auritus*. s. 38 i: Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. 1994. *Norsk Fugleatlas*. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu. 552 s.

Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. 1994. *Norsk Fugleatlas*. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu. 552 s.

Grøndahl, F.A. & Müller, E. 2022. Kittilbudammen – et vindu inn i Hynna. Notat. Randsfjordmuseet. 15 s.

Hanssen, S.A. & Strand Bakke, K.S. 2022. Overvåking av hekkende horndykker i Troms 2022. NINA Rapport 2194. Norsk institutt for naturforskning.

Keller, V., Herrando, S., Voříšek, P., Franch, M., Kipson, M., Milanese, P., Martí, D., Anton, M., Klvaňová, A., Kalyakin, M.V., Bauer, H.-G. & Foppen, R.P.B. 2020. *European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change*. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona. 967 s.

Larsen, B.H. 2008. Horndykker i Oppland i 2007 – og litt om utvikling og historikk i fylket. Hujon 34: 12-42.

Ottosson, U., Ottval, R., Elmberg, J., Green, M., Gustafsson, R., Haas, F., Holmqvist, N., Lindstrøm, Å., Nilsson, L., Svensson, M., Svensson, S., & Tjenberg, M. 2012. *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst*. Sveriges Ornitologiska Förening. Halmstad. 592 s.

Stenbråten Henriksen, A.G. 2022. Kartlegging av horndykkerbestanden i Vardal / Snertingdal / Biri, Innlandet 2022. Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarkssenter AS. Rapport 2022-35. 36 s.

Shimmings, P. 2018. Kartlegging av horndykker i Sør-Trøndelag i 2018. NOF-notat 2018-26. 14 s.

Shimmings, P. 2019. Kartlegging av horndykker nord i Trøndelag i 2019. NOF-notat 2019-18. 14 s + vedlegg.

Shimmings, P. 2021. Horndykker i Nordland 2021. NOF-Rapport 1-2021. 19 s.

Shimmings, P. 2022a. Kartlegging av horndykker i Innlandet i 2022. Kornkråka 52: 40-43.

Shimmings, P. 2022b. Kartlegging av horndykker i Innlandet i 2022. Hujon 48: 99-101.

Shimmings, P. & Øien, I.J. 2015. Bestandsestimater for norske hekkefugler. NOF-rapport 2-2015. 268 s.

Stokke, B.G., Dale, S., Jacobsen, K.-O., Lislevand, T., Solvang, R. & Strøm, H. 2021. Fugler Aves – Norge. i: Artsdatabanken 2021. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken, Norge.

Øien, I.J., Aarvak, T., & Reinsborg, T. 2008. Horndykkeren i Norge – truet art i frammarsj. Vår Fuglefauna 31: 20-27.